

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA
BOLALARNING BOSHLANG‘ICH
SAN‘AT TA‘LIMI
KONSEPSIYASI**

Toshkent – 2018

Konsepsiya muallifi:

Brednev F.I. – Ta’lim muassasalari bo’yicha O‘zbekiston Respublikasi Madaniyat vazirining maslahatchisi, O‘zbekiston Respublikasida xizmat ko‘rsatgan yoshlar murabbiyi, Turon fanlar akademiyasining fahriy akademigi, O‘zbekiston Davlat Konservatoriyasining fahriy professori.

Ekspertlar:

Shomuradov J.X. - O‘zbekiston Respublikasi Madaniyat vazirligi Ta’lim muassasalari va tarmoqni metodik ta’minlash boshqarmasi boshlig‘i;

Mansurov A.M. – O‘zbekiston Konservatoriyasining birinchi prorektori, professor;

Kurbanov B.T. - O‘zbekiston Respublikasida xizmat ko‘rsatgan yoshlar murabbiyi, Glier nomidagi Respublika ixtisoslashtirilgan musiqa akademik litseyi direktori, professor;

Muxitdinova M.B. – Respublika bolalar musiqa va san’at maktablari direktorlar kengashi raisi, Toshkent shahar 4-sonli bolalar musiqa va san’at maktabi direktori, O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi a’lochisi;

Mirsodikova D.U. – Toshkent shahar bolalar musiqa va san’at maktablari direktorlar kengashi a’zosi, Toshkent shahar 1-sonli bolalar musiqa va san’at maktabi direktori, O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi a’lochisi;

Adilova S.S. – Toshkent shahar bolalar musiqa va san’at maktablari direktorlar kengashi a’zosi, Toshkent shahar 2-sonli bolalar musiqa va san’at maktabi direktori, O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi a’lochisi;

Moroz I.P. – Toshkent shahar bolalar musiqa va san’at maktablari direktorlar kengashi a’zosi, Toshkent shahar 18-sonli bolalar musiqa va san’at maktabi direktori, O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi a’lochisi.

«TASDIQLAYMAN»
O‘zbekiston Respublikasi
Madaniyat vaziri
_____B.Sayfullaev
«___»_____2018 y.

I. UMUMIY QOIDALAR

O‘zbekiston Respublikasida ta’lim davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishi qilib belgilangan. Mustaqillikning birinchi qadamlaridanoq ta’lim sohasidagi islohotlar izchillik bilan demokratik o‘zgarishlarning zaruriy va majburiy shartlari sifatida amalga oshirilmoqda.

Ta’lim umumbashariy qoidalarining o‘zlashtirish vositasi va madaniyat namunasi bo‘libgina qolmay, insonning rivojlanishi jarayonida mustahkam yo‘nalishlarni amalga oshirishda va o‘zligini anglab yetishda imkoniyatlarni yaratib beradi.

Bugungi kunda bilimli, o‘qimishli va ijodiy fikrlovchi insonlarning mavqeyi oshmoqda. Jamiyatga yuqori malakali, madaniyatli, har-xil faoliyat doirasida o‘zini namoyon qila oladigan mutaxassislar kerak. **Bunday talablar madaniyat va san’at ta’lim muassasalariga, shu jumladan boshlang‘ich san’at ta’limi muassasalari – bolalar musiqa va san’at maktablariga ham yuklatilgan (davomida BMSM deb yuritiladi).**

Boshlang‘ich san’at ta’limi, O‘zbekiston Respublikasidagi madaniyat va san’at ta’limi sohasining muhim tuzilmasi hisoblanadi. U ta’lim sifatida ijtimoiy muhim, o‘ziga kelayotgan avlodning estetik tarbiyasini va san’atning har-xil turlarini o‘rgatishni tabiiy holda o‘z ichiga olgan. O‘zbekistonda boshlang‘ich badiiy ta’lim - ochiq, o‘zgarishlarga boy, an’analarni saqlab turuvchi va bir vaqtning o‘zida doimo yangilanib, asosiy ijtimoiy buyurtmachi bo‘lgan respublikamiz aholisining talab va istaklariga qayishqoqlik bilan munosabat bildiruvchi tizimdir.

Bolalarning boshlang‘ich san’at ta’limi ijtimoiy barqarorlikning muhim omilidir va yashash joyi, oilasining ijtimoiy-iqtisodiy mavqeidan qat’iy nazar har bir bolaning muvaffaqiyati uchun jamiyatda sharoit yaratib beruvchi vosita hisoblanadi. Oilada yoki o‘rta-ta’lim muassasalarida keraklicha xajmda va sifatli ta’lim imkoniyatlaridan maxrum bo‘lgan bolalarning asosiy qismi uchun tayanch vazifasini bajaradi, ularning nuqsonlari o‘rnini to‘ldiradi hamda bolaning ijtimoiy va ta’limdagi yutuqlariga muqobil imkoniyatlar yaratadi, shu jumladan sog‘lig‘i tomonidan imkoniyati cheklangan va og‘ir hayotiy vaziyatda qolgan bolalar uchun ham.

Bunday ta’lim insonning imkoniyatlarini kengaytiradi, har bir inson individual rivojlanishi uchun maqsad va strategiyasini belgilab olishida, o‘z maqsadi va individual rivojlanishi yo‘lida ulkan tanlash imkoniyatini taklif qiladi, milliy madaniy amaliyotni va xududiy me’roslarni saqlashda ulkan imkoniyatlarga ega.

BMSMlarda amalga oshirilayotgan boshlang‘ich badiiy ta’lim bolalar uchun ta’limning asosiy turi bo‘lib, uning maqsadi bilimli san’at

ihlosmandlarini tayyorlash va iqtidorli o'quvchilarga musiqa, tasviriy, raqs va teatr san'atining bo'lajak mutahassislari sifatida ta'lim berish.

Can'at ta'limidagi asosiy o'rin BMSM larga tegishlidir, chunki ular o'sib kelayotgan avlodning estetik tarbiyasida asosiy vazifani bajaradilar va jamiyatning madaniy ta'limini shakllantirish, iste'dodli o'quvchilarni tanlab olib ularning rivojlanishi va ijodiy qobiliyatini takomillashtirishga ulkan hissa qo'shadilar.

Boshlang'ich san'at ta'limning barqarorligiga qaramay, BMSMlar aholining madaniy ehtiyojiga shiddat bilan javob beradi. Bu ko'p qiyofali va tez rivojlanayotgan tashkiliy tarkib. BMSM lardagi san'at ta'limning asosiy funksional prinsiplaridan biri hammaboplik prinsipidir. U bolalar ta'limidagi asosiy kompleks turlaridan biri hisoblanadi.

BMSM lar aslida O'zbekiston Respublikasi madaniyati va san'atining asosiy negizlaridan biri hisoblanadi, chunki ular bolalarning badiiy-estetik ta'limi va tarbiyasida keng qamrovli vazifalarni bajaribgina qolmay, iste'dodlarni erta aniqlash va o'z ishining ustasi bo'lib yetishishlarida sharoit yaratib berish uchun imkoniyatlar yaratadilar. BMSMlari yosh iste'dodlarni qo'llab-quvvatlovchi, rivojlantiruvchi va aniqlashda ko'mak beruvchi an'analar va yangiliklar tizimidir.

O'zbek san'atining madaniyat va san'atdagi yuqori natijalari ta'lim sohasidagi ko'p yillik noyob tizim tufayli qo'lga kiritilgan va uzluksiz ta'limda o'ziga yarasha uchlikni tashkil etadi: boshlang'ich san'at ta'limi (BMSMlar, ixtisoslashtirilgan san'at va madaniyat maktablari va maktab internatlari, akademik litseylar), oliy san'at ta'limi (oliy madaniyat va ta'lim muassasalari), ularning asosi BMSMlardir.

San'at sohasidagi shakllangan davlat ta'lim tizimi, shu jumladan boshlang'ich san'at ta'limi ham, o'zbek madaniyatini takror ishlab chiqishni, millatning madaniy me'rosini rivojlantirish va saqlab qolish vazifalarini amalga oshirishga imkon beradi. Aynan minglab yosh musiqachilar, rassomlar, raqqoslar va aktyorlarning yig'indisi, o'zbek xalqining fahri hisoblangan yosh talantlarning rivojlanishi va ijod qilishlari uchun doimiy muhit hisoblanadi.

Konsepsiyaning asosiy maqsadi, bugungi asosiy o'zgarishlarning mohiyatini anglash, boshlang'ich san'at ta'limi va uning tizimga umumiy ta'sirida BMSMlarning samarali ishtiroki, shuningdek, bolalar uchun zamonaviy san'at ta'limida fikrlash tizimini aniq tushinishni nazarda tutadi va qadriyatlarni jamiyat tomonidan e'tirof etishga qaratilgan.

Bolalarning boshlang'ich san'at ta'limi konsepsiyasi respublikamizdagi badiiy ta'limning asosiy qadriyatlarini, umumiy strategiyasini, asosiy yo'nalishlari mazmunini, tartibini va bolalarning musiqiy ta'lim olishidagi davlat siyosatining vazifalarini aniqlab beruvchi muhim xujjat hisoblanadi.

Konsepsiya– boshlang'ich san'at ta'limni barcha bosqichlarda boshqarishdagi harakatlar qo'llanmasidir, hususan O'zbekiston bolalarining san'at ta'limi masalasida muhim o'rin tutayotgan bolalar musiqa va san'at maktablari uchun ham.

II. BOSHLANG'ICH SAN'AT TA'LIMINING HOLATI VA MUAMMOLARI.

Bugungi kunda O'zbekistonda boshlang'ich san'at ta'limini olish imkoniyati davlatimiz tomonidan ta'minlangan. O'zbekiston Respublikasi Qonunchiligida, boshlang'ich ta'limni ta'minlashni tashkil qilish mahalliy xokimiyatlarga biriktirib berilgan.

Boshlang'ich san'at ta'limi majburiy emas, bolaning qiziqishi, qobiliyatiga va hoxishiga asosida amalga oshiriladi.

BMSMlardagi ta'lim dasturining mazmuni hozirgi bosqichda quyidagilarga yo'naltirilgan:

- o'quvchining rivojlanishida kerakli sharoitlarni yaratish va kasbga yo'naltirish;
- o'quvchining intellektual, badiiy-estetik va ahloqiy rivojlanishida individual talblarini qoniqtirish;
- o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish va shakllantirish, qobiliyatli bolalarni aniqlash, rivojlantirish va qo'llab quvvatlash;
- o'quvchilarning ma'naviy-ma'rifiy, fuqorolik va vatanparvarlik ruhida tarbiyalanishini ta'minlash.

Juda ham qisqa vaqt ichida boshlang'ich san'at ta'limi tizimida katta o'zgarishlar ro'y berdi, BMSM larning moddiy-texnik bazasi sezilarli darajada mustahkamlandi. Qonunchilik bazasi yangilandi, boshlang'ich san'at ta'limning zamonaviy maqsadlariga asosiy yo'nalish va prinsiplarda aniqlik kiritildi. BMSM larda o'tiladigan barcha fanlar bo'yicha o'quv dasturlari ishlab chiqildi, ta'lim berishda yangi texnologiyalar va muqobil shakllar qo'llanilmoqda, moliyalashtirishda ko'p tarmoqli tizim qo'llanilmoqda, aholining barcha tabaqalri uchun farzandlarining san'at ta'limini olishiga keng imkoniyatlar yaratilmoqda va tizimning bir maromda ishlashi ta'minlanmoqda.

SHunday qilib, bolalarning qo'shimcha ta'lim doirasi boshlang'ich san'at ta'limi rivojlanishida alohida imkoniyatlar yaratadi.

Bolalar boshlang'ich san'at ta'limining yuqorida keltirilgan tavsiflari ta'lim olayotganlar uchun jozibador bo'lib, shu bilan bir qatorda ushbu ishlarni amalga oshirayotgan sub'ektlarda hech qanday qoidalarga bo'ysunmaslik va bo'sh vaqtda qilinadigan har qanday faoliyatni "boshlang'ich san'at ta'limi"ga tenglashtirishga urinish holatlari mavjud. SHuning uchun ohirgi yillarda jamiyatdagi ta'lim mavqeyining oshishi, boshqarishning texnologik metodikasining yo'qligi va ishlatilayotgan resurslarning yetishmovchiligiga qaramay, ta'limning ushbu turini tashkil qilishda ma'lum bir keskin o'zgarishlar kuzatilmoqda. Boshlang'ich san'at ta'limning tahlili shuni ko'rsatmoqdaki, jamiyatda qo'shimcha ta'limga ikkinchi darajali kerakli bo'lmagan ta'lim sifatida qaralganligi uchun, bugungi kunda uning rivojlanishi ko'p qarama-qarshiliklar va muammolarni yechish jaryonida amalga oshirilmoqda.

Asosiy qarama-qarshiliklar quyidagilar orasida kuzatilmoqda:

- boshlang'ich san'at ta'limning dasturlari sifatiga ob'ektiv talablarni kuchaytirish va bu masalalarni yechishda BMSM larni jalb qilish;

- BMSMlarda qo'llanilayotgan ta'lim dasturlarining sifatini baholashni oshirib yubormoq va boshlang'ich san'at ta'limining davlat siyosatiga mosligi;

- yangi sharoitda ishlay oladigan boshlang'ich badiiy ta'lim mutahassislari bo'lgan ehtiyoj, professional mehnat bozorining tanqisligi, ushbu sohadagi malakali mutahassislarning yetishmovchiligini ta'minlab berolmaslik.

Bunday sharoitda ko'pgina BMSMlarining ko'pchiligi davr talabiga qarab o'z faoliyatini yuritishga tayyor emasligi ko'rinib qoldi, boshqaruv tizimidagi kerakli kadrlarning yetishmasligi ham bunga bir sabab.

Boshlang'ich san'at ta'limining rivojlanishida bir qator muammolar mavjud, bular:

- o'sib kelayotgan yosh avlodning manaviy-ma'rifiy tarbiyasida boshlang'ich san'at ta'limining ahamiyatini jamiyat tomonidan yetarli darajada tushanmaslik, ayniqsa chekka xududlarda;

- san'at ta'limi boshlang'ich ta'lim faoliyatini tartibga soluvchi ba'zi normativ xujjatlarining mukammal emasligi, ayniqsa BMSM lar boshqaruviga tegishli bo'lgan xujjatlar;

- yangi avlod o'quv hamda metodik qo'llanmalarining yetishmasligi;

- boshlang'ich san'at ta'limi tizimini o'quv-metodik tomondan to'liq ta'minlab beruvchi malaka oshirish muassasalari hamda metodik yordam ko'rsatuvchi tashkilotlarning o'zaro hamkorligining yo'qligi;

- iste'dodli yosh mutahassislarni jalb qilishdagi qiyinchiliklar va malakali mutahassislarning qo'nimsizligi;

- o'qituvchi va konsertmeysterlarni ma'naviy hamda moddiy tomondan rag'batlantirishning yetarli darajada emasligi;

- bugungi kun talabiga javob beradigan o'qituvchi, konsertmeyster va ba'zi boshqaruv tizimidagi kadrlarning professionallik nomuvofiqligi.

Boshlang'ich san'at ta'limi masalasi muammoligicha qolmoqda, u faqatgina BMSMlar tomonidan emas, balki umumiy boshlang'ich badiiy ta'lim tizimi tomonidan ta'minlab berilishi kerak.

YUqorida keltirilgan muammolar shu haqda dalolat beradiki, bugungi kunda boshlang'ich badiiy ta'lim hozirgi davr talabidan orqada qolmoqda, BMSMlar faoliyatidagi turli xil yo'nalishlardagi imkoniyatlarini to'la qonli amalga oshira olmayapti.

Iqtisodiy hamda ijtimoiy aloqalarni rivojlantirish, texnologik tartibni o'zgartirish, bolalar va oilalar talablarining o'zgarishi yangi takliflarni shakllantiradi va yangicha yondashuvni izlashga undaydi.

III. KONSEPSIYANING MAQSAD VA VAZIFALARI

3.1. Konsepsiyaning maqsadlari quyidagilar:

- boshlang'ich san'at ta'limining bolaning shaxs bo'lib shakllanishidagi, ma'naviy prinsip va maqsadlarining shakllanishidagi qurol sifatida, davlat darajasida tan olinishi;

- o'zbekiston madaniyati va san'atining muhim tuzilmasi sifatida boshlang'ich san'at ta'limi tizimini rivojlantirish va saqlab qolish;
- millatlararo muloqot madaniyatini shakllantirish, dunyo xalqlarining badiiy an'alarini o'rganish orqali o'sib kelayotgan yosh avlodda bir-biriga hurmat va insoniylikni tarbiyalash;
- bolalar ijodiy qobiliyatlarining shakllanishi uchun maksimal darajada qulay sharoitlarni yaratish, erkin, intellektual rivojlangan, yangicha fikrlaydigan shaxsni shakllantirish;
- o'sib kelayotgan avlodni san'atning har xil turlariga jalb qilish;
- ijtimoiy faollikni oshirish, farzandlarimizni milliy madaniyatimiz va qadriyatlarimizga hurmat ruhida tarbiyalash;
- har tomonlama barkamol rivojlanish, bolalarning ma'naviy va ta'lim darajasini mukammallashtirish;
- yosh iste'dodlarni o'z vaqtida aniqlash va rivojlantirish, ularning tabiiy va optimal professional shakllanishida sharoitlar yaratish;
- zamonaviy jamiyatda o'sib kelayotgan avlodni muvaffaqiyat qozonishiga tayyorlash.

3.2. Konsepsiyaning maqsadlariga erishish uchun quyidagi masalalarni yechish lozim:

- bolalarda san'atga bo'lgan muxabbatni tarbiyalash;
- shaxsning erkin rivojlanishiga asoslangan boshlang'ich san'at ta'limining insonparvarlik siyosatini davlat darajasida amalga oshirish;
- bolalar boshlang'ich san'at ta'limining jamiyatdagi mavqeyini oshirish, fuqarolar uchun yashash joyi va ijtimoiy-iqtisodiy kelib chiqishidan qat'iy nazar, BMSM larni boshlang'ich san'at ta'limi muassasasi sifatida sifati va hammabopligini ta'minlash;
- boshlang'ich san'at ta'limini shaxsning ijodga, san'atga va bilimga bo'lgan ishtiyoqi sifatida rivojlantirish;
- bolalar va o'smirlarning yutuqlarini baholash mexanizmini yaratish;
- oila va jamiyatning ehtiyojidan kelib chiqib bolalar boshlang'ich san'at ta'limi mazmunini yangilash;
- davlat yordami va investitsiyalarni jalb qilish hisobiga boshlang'ich san'at ta'limining infrastrukturasi rivojlantirish;
- bolalar boshlang'ich san'at ta'limi tizimining rivojlanishi boshqaruvida oila va jamiyatning ishtiroki uchun sharoit yaratib berish;
- san'at turlari bo'yicha ta'lim dasturlarini amalga oshirish;
- bolalarda estetik qarashlarni, ahloqiy ko'rsatmalarni shakllantirish, dunyo xalqlarining ma'naviy boyliklari bilan muloqot qilish va mustaqil anglash va baho berishga o'rgatish;
- bolalar va o'smirlarni ijodiy, samimiy va professional talabchanlik sharoitda tarbiyalash;
- iqtidorli o'quvchilarni aniqlash, ularning keyinchalik o'rta-maxsus ta'lim muassasalarida ta'lim dasturlarini o'zlashtirishida ko'mak bo'ladigan bilim darajasini, malaka va ko'nikmalarini shakllantirish;

- ta'lim oluvchilarning shaxsiy sifatlarini, ta'lim dasturlarini o'zlashtirishda yordam beruvchi ijodiy faoliyat ko'nikmalarini aniqlash;
- ta'lim jarayonida o'qituvchi va o'quvchining o'zaro munosabat ko'nikmalarini shakllantirish, badiiy - estetik qarashlarga va o'zgalar fikriga hurmat bilan yondoshishga o'rgatish;
- muvaffaqiyatlar sababini tushunish va o'z ta'lim faoliyatidagi muvaffaqiyatsizliklarni tahlil qilish;
- yuqori ko'rsatkichlarga erishishning samarali usullarini aniqlash;
- madaniyat va san'at sohasidagi mamlakatimiz va chet eldagi eng yaxshi muvaffaqiyatlarga erishgan shuningdek, zamonaviy san'at va ta'lim rivojlanishiga asoslangan pedagogika texnologiyalarini o'quv-tarbiyaviy jarayonda qo'llash;
- ta'lim va madaniyat muassasalari bilan birgalikda madaniy-ma'rifiy faoliyatni tashkil qilish;
- boshlang'ich san'at ta'limi tizimida pedagogik kadrlarni professional faoliyatga tayyorlash.

IV. KONSEPSIYANING VAZIFALARI

Boshlang'ich san'at ta'limi konsepsiyasi strategik xarakterdagi asosiy hujjat bo'lib, quyidagi vazifalarni bajaradi:

- bolalarning boshlang'ich san'at ta'limiga bo'lgan qarashlar majmuini aks ettirishda, O'zbekistondagi san'at ta'limi tizimining o'rnini, bolalar va o'smirlarning ijtimoiy muammolarini yechishda muxim o'rin egallaydi;
- ijtimoiy nazoratni amalga oshirish;
- jamiyatdagi odillik va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlab beradi, har bir bolaning yashash joyi va ijtimoiy-iqtisodiy maqomidan qat'iy nazar muvaffaqiyati uchun sharoit yaratadi;
- davlatimizdagi inson imkoniyatlari rivojlanishining bolalar estetik tarbiyasidagi o'rnini aniqlab beradi;
- madaniyat va san'at sohasidagi milliy qadriyatlarni qo'llab-quvvatlashni amalga oshiradi;
- bolalar boshlang'ich san'at ta'limining mazmun va mohiyatini aniqlab beruvchi boshlang'ich holatini ochib beradi;
- boshlang'ich san'at ta'limi mazmuni va texnologiyalarini tanlash prinsiplari va yo'nalishlarini belgilab beradi;
- boshlang'ich badiiy ta'lim rivojlanishidagi holat va muammolarni ta'riflab beradi;
- qiziqishlardan professionallik darajasigacha bo'lgan jarayonda ta'lim oluvchilarning amaliy faoliyatini ta'minlaydi;
- boshlang'ich san'at ta'limining barqaror rivojlanish mexanizmini yaratadi, undagi ustuvor yo'nalishlarni aniqlaydi va davlat, nodavlat, ijtimoiy institutlardagi hamkorlik shakllarini aniqlab beradi;
- boshlang'ich san'at ta'limi muassasalari – BMSM larni professional pedagogik kadrlar bilan ta'minlaydi;

- o'sib kelayotgan avlodni mustaqil ijod qila oladigan, haqiqiy san'at ihlosmandlari qilib tarbiyalashni amalga oshiradi.

Ohirgi psixologik tadqiqotlar bilan tasdiqlangan vazifalarning ohirgisi mustaqil fikrlashda muhim o'rinni egallaydi va ijodiy tashabbuskorlikni, tolerantlikni oshiradi.

V. KONSEPSIYANING ASOSIY PRINSIPLARI

Bolalarning boshlang'ich san'at ta'limi davlat tomonidan zamonaviy, ilmiy tasdiqlangan qarorlarni hamda iqtisodiy modellarni ishlab chiqishni ko'zda tutadi.

Boshlang'ich san'at ta'limi tizimi strategiyasi, boshlang'ich san'at ta'limining barcha sub'ektlarini qo'llab-quvvatlashni jamiyat va davlat hamkorligi prinsiplariga tayangan holda amalga oshiradi.

Konsepsiya boshlang'ich san'at ta'limi rivojlanishida davlat siyosatining quyidagi asosiy prinsiplarini belgilaydi:

- madaniyat va san'at sohasida boshlang'ich san'at ta'limining rolini o'sib kelayotgan avlod rivojlanishidagi intellektual va ijodiy qurol sifatida, davlat darajasida anglash;
- iste'dodlarni topish va qo'llab-quvvatlash milliy tizimining tarkibi sifatida boshlang'ich san'at ta'limi tizimini rivojlantirish;
- bolalarning sifatli boshlang'ich san'at ta'limiga davlat tomonidan ijtimoiy kafolatlar berilishi;
- boshlang'ich san'at ta'limiga bolalarni jalb qilishni kengaytirish maqsadida jamiyat va davlat sherikligi;
- san'atning har xil turlarida bolalar va o'smirlarning o'z-o'zini anglashida erkinlik yaratish;
- boshlang'ich san'at ta'limi tizimini ijtimoiy yo'nalish sifatida rivojlantirish, davlat va jamiyat tomonidan alohida e'tiborga muhtoj bolalar guruhlariga qaratilgan dasturni qo'llab-quvvatlash (ijtimoiy xatar guruhidagi, imkoniyati cheklangan bolalar, kam ta'minlangan oila farzandlari);
- bolalarni san'atning har xil turlariga, milliy, an'anviy va umuminsoniy qadriyatlarga rivojlantiruvchi ta'lim dasturlarini kengaytirish yo'li bilan jalb qilish;
- boshlang'ich ta'lim tizimida poydevor hisoblangan ta'lim dasturining yo'nalishlarini aniqlash;
- o'rta-maxsus ta'lim muassasalarida o'qish imkoniyatini yaratuvchi boshlang'ich san'at ta'limning uzluksizligi va izchilligi;
- ta'lim dasturlarini tanlash erkinligi va uni o'zlashtirish tartibi;
- boshlang'ich san'at ta'limi shakli va dasturlarining bolaning yoshi va hususiyatlariga mosligi;
- ta'lim dasturlarining egiluvchanligi va harakatchanligi;
- axborotlarning shaffofligi, BMSMlar faoliyatiga oid ma'lumotlarga to'liq va bimalol kira olishni ta'minlash;

- davlat boshqaruvining ochiq-oshkoraligi, o'z-o'zini boshqarish hamda jamiyatning nazorat mexanizmiga tayanishi;
- ko'p tarmoqli moliyalashtirish, jumladan boshlang'ich san'at ta'limining rivojlanishiga yo'naltirilgan mablag'larining bir yerga to'planishi hisobiga byudjet mablag'lari taqsimotining shaffofligi va ishlatilishidagi effektivligi;

VI. KONSEPSIYANI AMALGA OSHIRISHDAGI ASOSIY YO'NALISHLAR

Konsepsiyani amalga oshirishda BMSMning asosiy faoliyati:

1. Ta'lim dasturlarining hammabopligi;
2. Sifatli ta'lim dasturlarini amalga oshirishda boshqarish tizimini rivojlantirish;
3. Boshlang'ich san'at ta'limi tizimida kadrlar imkoniyatini rivojlantirish.

1. Ta'lim dasturlarining hammabopligini ta'minlash quyidagilarni nazarda tutadi:

- bolalar boshlang'ich san'at ta'limi tizimi hammabopligini ta'minlash uchun davlat talablari tizimini shakllantirish;
- ta'limda ishlatiladigan oliy san'atni targ'ib qilish shakllari va yangi prinsiplarini ishlab chiqish, san'atning har xil turlariga bolalar va o'smirlarni jalb qilish shakllari va usullarini kengaytirish;
- boshlang'ich san'at ta'limiga bolalarning jalb qilinishi to'g'risidagi statistik hisobotlar tizimini yagona elektron tizim asosida yangilash;
- boshlang'ich san'at ta'limi sohasidagi hizmatlarni davlatning tayanch ro'yxatiga kiritish;
- boshlang'ich san'at ta'limiga bolalarni jalb qilish uchun informatsion dasturlarni amalga oshirish;
- ta'lim dasturlari mazmunini yangilash bo'yicha normativ ko'maklashish, o'qituvchilarning malakasini oshirish;
- aholi o'rtasida boshlang'ich san'at ta'limini ommalashtirish.

2. Sifatli ta'lim dasturlarini amalga oshirishda boshqarish tizimini rivojlantirish quyidagilarni nazarda tutadi:

- ta'lim dasturlariga zamonaviy davlat talablarini kiritish va mukammallashtirish;
- davlat talablari asosida turli darajadagi ta'lim dasturlarini amalga oshirish; davlat talablari asosida musiqa va san'at yo'nalishdagi ta'lim dasturlarini ko'proq bolalarni jalb qilish maqsadida amalga oshirish;
- ta'lim dasturlarini amalga oshirilishini erkin baholash mexanizmini ishlab chiqish va amalga oshirish;
- ta'lim dasturlarining shakl va mazmunini amalga oshirishni doimiy ravishda tashkillashtirib turish;

- davlat buyurtmalarini muntazam o'rganish, ularning mazmunini va shakllarini takomillashtirishga qaratish;
- boshlang'ich san'at ta'limi tizimida doimiy ravishda yangi yo'nalishdagi festivallar, ko'rgazmalar, ko'rik tanlovlar va olimpiadalarni tashkil qilish va mavjud tizimni qo'llab-quvvatlash;
- kasbga yo'naltiruvchi dasturlarni qo'llagan holda iqtidorli bolalarni aniqlash, shu sohada o'qishni davom ettirishni hohlagan BMSM bitiruvchilarining ijodiy ko'nikmalarni rivojlantirish:
- BMSMlarda o'qitish uchun iste'dodli bolalarni aniqlash maqsadida umum ta'lim maktablari, mehribonlik uylari bilan o'zaro hamkorlikni yo'lga qo'yish, san'at yo'nalishidagi ta'lim dasturlarini birgalikda amalga oshirish. Umum ta'lim maktablari va mehribonlik uylari qoshida ijodiy jamoalarni tashkil qilish, ijodiy, madaniy-ma'rifiy tadbirlarni birgalikda o'tkazish;
- BMSM tizimining geografiyasini kengaytirish, madaniy va ma'rifiy faoliyatni tashkil etish, ijtimoiy hayotning boshqa sohalarida ijodiy ta'limning shakllari va usullarini birlashtirish (masalan, ijodiy mashg'ulotlarni ijodiy mahoratni oshirish markazlarida, shifoxona va boshqa muassasalarda tashkil etish);
- boshlang'ich san'at ta'limida bolalarning erishgan yutuqlarini aniqlash va ro'yxatga olish tizimni joriy etish (shu jumladan, birinchi navbatda madaniyat va san'at o'rta maxsus ta'lim muassasalariga o'qishga kirishda), shuningdek, ularning ijtimoiy jihatlarini aks ettiruvchi natijalarni jamlash;

3. Boshlang'ich san'at ta'limi tizimida kadrlar imkoniyatini rivojlantirish quyidagilarni nazarda tutadi:

- BMSM lardagi boshqaruv tizimi, o'qituvchi va konsertmeysterlar uchun professional standartlarni sinab ko'rish va kiritish;
- boshlang'ich san'at ta'limi tizimi o'qituvchilarining tayyorgarlik darajasiga bo'lgan talablarni yangilash;
- BMSM rahbarlari va o'qituvchilari bilan tuziladigan mehnat shartnomalarning qulay mexanizmlarini ishlab chiqish va kiritish;
- boshlang'ich san'at ta'limi tizimiga yosh mutahassislarni jalb qilish uchun, ularning ijodiy o'sishi uchun sharoitlar yaratish;
- professional faoliyatni baholovchi qurol sifatida, BMSM o'qituvchilari yutuqlarini baholab turuvchi tizimni yaratish;
- boshlang'ich san'at ta'limi tizimi faoliyatiga san'at sohasidagi fan namoyondalarini, oliy maktablar va ota-onalar tashkilotlarini jalb qilish;
- bolalar san'at ta'limi tizimidagi o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishi uchun zamonaviy uzluksiz tizimni shakllantirish;
- ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, boshlang'ich san'at ta'limi tizimi uchun bola psixologiyasi va umumiy psixologiyadan, menendjment va marketingdan, badiiy pedagogikadan habardor bo'lgan boshqaruv kadrlarini tayyorlash;
- iqtidorli, imkoniyati cheklangan va og'ir oilaviy ahvolda bo'lgan o'quvchilar bilan ishlaydigan BMSM lari o'qituvchilarini qo'llab-quvvatlovchi mexanizmlarini tadbiq etish;

- boshlang'ich san'at ta'limi tizimidagi o'qituvchilar uyushmalarining tashkil qilinishini va faoliyatini qo'llab-quvvatlash.

VII. BMSMLAR TOMONIDAN KO'RSATILAYOTGAN HIZMATLARNING SIFATINI BAHOLASH ME'ZONLARINI ANIQLASH.

BMSMlar faoliyatining sifati me'zonlari quyidagicha bo'lishi kerak:

- BMSM lardagi ta'lim tizimini rivojlantirish strategiyasi va ta'lim siyosatini amalga oshirish bo'yicha "BMSMlarning rivojlanish dasturi"ni muvaffaqiyatli amalga oshirish;
- o'quvchilar tomonidan ta'lim dasturlari va davlat talablariga javob beruvchi bilim sifati, ko'nikma va mahoratning mutanosibligi;
- bitiruvchilar tayyorgarligining saviyasi davlat talablariga munosibligi;
- akademik litsey va maxsus maktab internatlari o'quvchilarining tayyorgarlik darajasi;
- BMSM bitiruvchilari soniga nisbatan professional ta'lim muassasalariga kirgan o'quvchilarning foizdagi farqi;
- BMSMlar tomonidan mustaqil yoki umumta'lim maktablari va madaniyat tashkilotlari bilan birga o'tkazilgan madaniy tadbirlarning soni;
- har xil yo'galishlarga BMSMga qa'bul qilingan o'quvchilarning va bitirayotgan o'quvchilarning sonini taqqoslash;
- ijodiy tadbirlardagi iqtidorli o'quvchilarning yutuqlari (ko'rik tanlovlar, festivallar, ko'rgazmalar, konsertlar, olimpiadalar va h.k.z.)
- BMSMlari o'qituvchilari faoliyatini ijobiy baholash (so'rovnomalar o'tkazish, savol-javob va h.k.z.)
- kontengentni saqlash;
- mualliflik metodik ishlanmalar va o'qitishning samarali usullarining jalb qilinishi soni.

VIII. BOSHLANG'ICH SAN'AT TA'LIMIDAGI ISH JARAYONINING ASOSIY MEXANIZMLARI

Bolalarning boshlang'ich san'at ta'limidagi ish jarayonining asosiy mexanizmlari quyidagilar:

- zamonaviy fuqarolik jamiyatida zarur qo'shimcha ta'lim darajasiga ega bo'lgan boshlang'ich san'at ta'limi imidjini ommaviy axborot vositalarida shakllantirish;
- oila, fuqarolik jamiyati institutlari va davlatning hamkorligi;
- boshlang'ich san'at ta'limi sohasini boshqarishning davlat va jamiyani ochiq-oshkora ishtiroki, mutaxassislar orqali dastlabki badiiy asarlar, dasturlar va loyihalarni qo'llab-quvvatlashda soha mutaxassislarini jalb qilish;
- boshlang'ich san'at ta'limi tizimida sifatni oshirishda va mazmunning yangilanishini rag'batlantirib turuvchi raqobatchilik muhitini yaratish;

- boshlang'ich san'at ta'limi tizimini boshqarishda davlat nazorati, sifatni holis baholash, o'z-o'zini boshqarishning usullarining uyg'unligi.
- boshlang'ich san'at ta'limi ishtirokchilarini rag'batlantirishni moliyalashtirish;
- davlat talablari doirasidagi turli ta'lim dasturlaridagi bolalarning yutuqlarini hisobini olib boruvchi tizim yaratish;
- ma'lumotlarning ochiqqligi, fuqarolarni ta'lim dasturlarining sifati to'g'risidagi, ularni amalga oshirayotgan BMSM lar to'g'risidagi natijalar va bu dasturlarning jamoatchilik tomonidan o'rganib chiqilganligi to'g'risidagi to'liq ma'lumotlar bilan ta'minlash;
- dunyo xamjamiyatining amaliyotidan va milliy an'analarni qo'llagan holda tizimni rivojlantirishning innovatsion xususiyatlarini ta'minlash, milliy an'analarning eng yaxshi namunalarini qo'llash orqali boshlang'ich san'at ta'limini rivojlantirish;
- davlat va jamiyat tomonidan alohida e'tiborga muhtoj bolalar guruhlariga mo'ljallangan ta'lim dasturlarini qo'llab-quvvatlash (ijtimoiy havf guruhidagi, imkoniyati cheklangan va kam ta'minlangan oila farzandlari);
- yosh iste'dodlarni tanlash va qo'llab-quvvatlashdagi milliy tizimning asosi sifatida, bolalarning boshlang'ich san'at ta'limi tizimini rivojlantirish;
- oila va bolaning tashabbuslariga tayanish, oila tashkilotlari, o'smir yoshlarning ijobiy salohiyatlari va imkoniyatlaridan foydalanish.

IX. KONSEPSIYA AMALGA OSHIRILISHIDAN KUTILADIGAN NATIJALAR

Bolalarning boshlang'ich san'at ta'limi konsepsiyasi, jamiyatning ijodiy potentsiali uning rivojlanishidagi eng samarali qurollardan biri bo'lishi mumkinligini ko'rsatishni o'z oldiga maqsad qilib qo'yadi va tizimning eskirib qolgan ta'lim mexanizmlarini siqib chiqaruvchi zamonaviy infrastruktura yaratilishini nazarda tutadi. Konsepsiyaning amalga oshirilishi bu, boshlang'ich ta'limdagi mazmundor yangiliklarni amalga oshirishdir. Bunda san'at ta'limi jamiyatning barcha qatlamlariga kirib boradi va madaniyat yordamida jamiyat hayotini yaxshi tomonga o'zgartiradi.

Konsepsiyani amalga oshirish quyidagilarni ta'minlaydi:

- O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PQ-4947-sonli "O'zbekiston Respublikasi rivojlanishidagi harakatlar strategiyasi", "2017-2021 yillarga mo'ljallangan O'zbekiston Respublikasi rivojlanishining beshta ustuvor yo'nalishlari"dagi "Fan va ta'lim tizimining rivojlanishi": "...barqaror dunyoqarashga ega, o'z Vataniga sodiq, mustaqil fikrlaydigan, intellektual va ma'naviy rivojlangan yosh avlodni tarbiyalash"; "uzluksiz ta'lim tizimini takomillashtirishni davom ettirish, sifatli ta'lim xizmatlarini hammabopligini oshirish....";

- jamiyat va oilaning ehtiyoji, bolalarning qiziqishlariga asoslanib boshlang'ich badiiy ta'lim mazmunini yangilash;
- boshlang'ich san'at ta'limi tizimi tomonidan ta'minlab berilayotgan imkoniyatlarni amalga oshirishda yosh avlod va ularning oilalari qoniqishlarini oshirish;
- voyaga yetmaganlar orasida noan'anaviy qarashlarni qisqartirish, tamaki chakish, alkogolizm, narkomaniya va kompyuter o'yinlariga berilishning tarqalishi masshtablarini qisqartirish;
- boshlang'ich san'at ta'limi tizimida shakllangan qadriyatlar hisobiga jamiyatning ijtimoiy stabilligini mustahkamlash;
- yosh avlodning fuqarolik o'rnini va vatanparvarlikni shakllantirish;
- BMSMlari bitiruvchilarining olgan yuqori darajadagi san'at ta'limi asosida raqobatbardoshlikni oshirish;
- boshlang'ich san'at ta'limini amalga oshiruvchi BMSMlari tomonidan taklif etilgan keng qamrovdagi ta'lim dasturlarining bolalar tomonidan tanlanishi va motivatsiyalanishini shakllantirish;
- boshlang'ich san'at ta'limi resurslarini yoshlar tomonidan ishlatilishiga sharoit yaratib berish;
- farzandlari bor oilalarga BMSMlari to'g'risidagi ma'lumotlarga bema'lol kira olishlikni ta'minlash, dasturni va individual ta'lim yo'nalishini tanlashda maslahat va yordam bilan ta'minlash;
- boshlang'ich san'at ta'limi tizimi rivojlanishini boshqarishda oila va jamiyat ishtiroki uchun sharoit yaratib berish;
- boshlang'ich san'at ta'limining davlat va jamiyat tomonidan boshqarilishining effektiv mexanizmlarini shakllantirish;
- bolalar boshlang'ich san'at ta'limi infrastrukturasini modernizatsiya qilish;
- BMSMlar faoliyatini qat'iy belgilab beruvchi xuquqiy-normativ bazasini takomillashtirish;
- imkoniyati cheklangan, kam ta'minlangan va iste'dodli o'quvchilar bilan alohida ishlashning modelini amalga oshirish;
- raqobatni yaratish hisobiga ta'lim dasturlarini yangilanishi va sifatining oshishi, yuqori malakali kadrlarni jalb qilish;
- bolalar boshlang'ich ta'limi tizimidagi kadrlar salohiyatini rivojlantirish;
- BMSMlardagi boshqaruv kadrlari va o'qituvchilarining uzluksiz professional o'sishlarini qo'llab-quvvatlash va rag'batlantirishning samarali mexanizmlarining ishlashi.

Eslatma.

Konsepsiyaga, O'zbekiston qonun xujjatlariga o'zgartirishlar kiritilishi munosabati bilan hamda bolalarning boshlang'ich san'at ta'limini takomillashtirish maqsadida, o'zgartirish va qo'shimchalar kiritilishi mumkin. g' g'

Konsepsiyaning mazmuni ekspert guruhi a'zolari tomonidan ma'qullandi:

SHomuradov J.X.-

Mansurov A.M. –

Kurbanov B.T.-

Muxitdinova M.B. –

Mirsodikova D.U. –

Adilova S.S. –

Moroz I.P. –

Kelishildi:

Bosh yuriskonsult: _____

«___» _____ 2018 y.

Toshkent shahri